

СТРУКА (назив):	Све струке		
ЗАНИМАЊЕ (назив):	Сва занимања		
ПРЕДМЕТ (назив):	КУЛТУРА РЕЛИГИЈА		
Опис (предмета):	Општеобразовни - изборни обавезни предмет		
Модул:	Култура религија I		
Датум:	25. 08. 2018.	Шифра:	Редни број: 01
Сврха			
<p>Ученици ће по завршетку овог модула разумјети појам религије у контексту цјелокупне људске културе, и тиме обогатити своје опште образовање.</p> <p>Модул је урађен на начин да омогући ученику, с научног аспекта (Социологија религије), упознавање најпознатијих и најинтересантнијих примјера религија у свијету с циљем увиђања богате свјетске религијске баштине, као и улоге и функције религије за човјека и друштво (религија као дио културе), а никако са циљем да се детаљно објасне све свјетске религије (што би било и контрапродуктивно). У складу с тим, наставник не би требао упасти у замку набрајања података, већ у реализацији модула акценат треба ставити на објашњење кључних појмова и анализу занимљивих текстова (митова, мудрих мисли филозофа и теолога, књижевних, социолошких и других дјела), те на разговор/дискусију с ученицима и њихов истраживачки рад.</p>			
Специјални захтјеви / Предуслови			
<p>У складу са наведеном сврхом, предуслови за овај модул се више односе на захтјеве у обезбјеђивању услова за учење и начин реализације модула, него на (пред) знања ученика.</p> <p>Будући да је ријеч о обавезном, али и изборном предмету, наставник треба водити рачуна о томе да не оптерећује ученике теоријом, него да им овај предмет учини занимљивим, другачијим и инспиративним за додатно истраживање и образовање. Наставницима и ученицима остављена је и додатна могућност упознавања са религијама, митологијама и обичајима по избору (па самим тим и онима које нису третиране овим модулом) кроз пројекат који је планиран на крају модула.</p> <p>Такође, пожељно је указивати на савремене проблеме са којима се суочава човјечанство (доминација материјалних вриједности, конзумеризам, отуђење, насиље, нетолеранција, кич, шунд...) и нудити одговоре (користећи се знањима из друштвено-хуманистичких наука) који ће младом човјеку бити прихватљиви, блиски и корисни за будући живот. С обзиром на све ово, наставник би требао да практикује интерактивни вид наставе када год је то могуће. Ученике треба укључивати на различите начине (дискусија, дебата, радионице, истраживачки радови, организоване посјете вјерским објектима, музејима, галеријама, итд.). Пожељно је и кориштење информација добијених путем медија, интервјуа, анкета, посматрањем итд.</p>			
Циљеви:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Усвајање основних знања из области социологије религије, али и социологије (културе) уопште. Ова знања се односе на положај и улогу религије унутар цјелокупне људске културе, однос религије према другим облицима духовне свијести, првобитне облике религиозности те на обичаје мит и мтологију. 2. Повезивање знања из области Културе религија са знањима из других друштвених наука 3. Развијање критичког мишљења, толеранције, културе дијалога... 			

Јединице:	
<p>1.Култура и религија:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Култура - Човјек - Појам, настанак и развој религије - Религија и други облици духовне свијести - Религија, вјера, празновјерје <p>2.Првобитни облици религиозности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Религија и магија - Табу и тотем - Анимизам, натураizam, фетишизам - Обред (ритуал) и култ - Обичаји <p>3.Мит и митологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам мит и митологија - Грчко-римска митологија - Јеврејско-хришћанска митологија <p>4. Пројекат</p>	
Резултати учења/исходи	Смјернице за наставнике
<p>Култура и религија</p> <ul style="list-style-type: none"> • Култура <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумију појам културе у пуном значењу, - разликују материјалну и духовну културу и наведу примјере материјалне и духовне културе, - разликују симболичко и несимболичко понашање, - објасне значење и важност симбола у развоју културе, - разумију улогу човјека при стварању симбола (културе) и њиховом тумачењу, - схвате положај и улогу религије у оквиру културе (религија као дио културе), - разликују Вјеронауку од Културе религија, као научног погледа на религију (социологија религије) 	<p>-уколико наставник располаже техничким могућностима, добар начин рада био би израда електронске презентације на којој би били приказани примјери материјалне и духовне културе, симболичког и несимболичког понашања...,</p> <p>-након или у току презентације са ученицима треба водити разговор о поменутиим примјерима и потицати их да и сами наводе примјере и дискутују о њима,</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Човјек <p>Ученици ће бити у могућности да:</p>	<p>-након тумачења основних појмова ове јединице, добар начин рада био би разговор с ученицима о понуђеним одређењима појма човјека (homo</p>

<ul style="list-style-type: none"> - дефинишу науку о човјеку (појам антропологије), - разумију основна антрополошка одређења човјека, - дискутују о различитим одређењима појма човјек, која су понудили различити мислиоци, - разликују људске потребе и дискутују о њима (примарне/биолошке и секундарне/друштвене, духовне потребе), - направе разлику између стварних и наметнутих потреба, - објасне појам вриједности и схвате значај формирања/његовања (одржавања), како индивидуалних, тако и система општих друштвених и културних вриједности (слобода, правда, равноправност, образовање, толеранција...), - критички растумаче обрасце културе који доминирају у савременом друштву 	<p>sapiens/пазуман човјек; zoon politikon/друштвено биће; homo faber/човјек као стваралац, радник; homo religious/религиозни човјек; homo ludens/човјек који се игра-што је саставни дио културе свих људских друштава)</p> <p>-ученицима на претходном часу треба додијелити задатке за рад код куће. Служећи се исјечцима из новина, илустрованих часописа, стрипова или одштампаних материјала са Интернета, појединачно треба да израде колаже на тему: „Свијет у којем живимо“. Могући су сљедећи наслови илустрација: „Човјек каквог га ја данас видим“; „Овакав бих живот хтјела/хтио“; „Моје потребе“; „Потребе савременог човјека“; „Недјеља у мојој породици“.</p> <p>-израђене радове треба заједнички коментарисати, додатно тумачећи основне појмове ове јединице,</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије и филозофије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), садржаји из медија и других доступних извора</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Појам, настанак и развој религије <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасне значење појма религија, - разумију контекст у оквиру којег се јављају првобитне религије, - разликују првобитне облике религиозности, политеизам и монотеизам, - схвате улогу религије током људске историје (личну, колективну, политичку...) - уоче положај религије у различитим периодима људске историје (антички, средњовјековни период, нововјековни и савремено доба...), али и под утицајем различитих политичких режима (нпр. комунизам) 	<p>-након што им се објасне појмови, са ученицима треба анализирати текстове, који воде ка исходима учења (нпр.о религији у периоду средњег вијека или комунистичком периоду...),</p> <p>-ученицима треба задати и домаћи задатак истраживачког типа (нпр. да ураде интервју са родитељима или дједовима и бакама на тему: Положај религије у периоду бивше Југославије и данас.</p> <p>-ученике треба потицати да објективно (непристрасно), из различитих перспектива сагледавају ову проблематику (уважавајући право на различито мишљење и поштујући саговорника)</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није</p>

	<p>припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), пожељно је и кориштење текстова за анализу и дискусију из изворних научних и књижевних дјела и медија...</p>
<p>• Религија и други облици духовне свијести</p> <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни појмове религија, митологија, умјетност, наука, филозофија - наведу основне сличности и разлике између митологије и религије - наведу основне сличности и разлике између умјетности и религије - наведу основне сличности и разлике између науке и религије - наведу основне сличности и разлике између филозофије и религије, - аргументовано дискутују о поменутим облицима духовне свијести 	<p>-приликом обраде ове јединице треба користити претходна знања ученика (из умјетности, науке, вјеронауке...)</p> <p>-ученицима треба показати да постоје различити приступи стварности који се међусобно разликују, али и употпуњују, као и да је здрава дискусија добродошла, али не и ниподаштавање свега што се разликује од нашег погледа на свијет.</p> <p>-ученицима треба дати и домаћи задатак да нпр. напишу есеј на тему: „Мој поглед на свијет је... научни, религијски, филозофски, умјетнички... зато што...“</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници филозофије за средње стручне и теничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет),</p>
<p>• Религија, вјера, празновјерје</p> <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликују појмове вјера и религија, - објасне појмове теизам, деизам, агностицизам и атеизам, - разумију појам празновјерје - аргументовано дискутују о поменутим појмовима 	<p>-ученицима треба показати да постоје различити ставови о богу, као и да се ова сфера налази у домену права на приватност (гарантованог уставом),</p> <p>-ученике треба учити да поштују себе, слободно говоре о својим схватањима свијета и живота, али и да немају сви исти поглед на свијет и живот, те ђаке треба учити да је граница и гаранција наших права и слобода управо право и слобода другог човјека (да то стално треба имати на уму),</p> <p>-ученицима треба задати домаћи задатак да додатно истраже поменуте појмове и наведу примјере истакнутих личности, које су заступале неке од наведених ставова,</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије и филозофије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет)</p>

<p>Првобитни облици религиозности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Религија и магија <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинишу појмове религија и магија - објасне поријекло и функцију магије - наведу и објасне врсте магије - уоче разлике и сличности између религије и магије - из научне перспективе сагледају поменуте појмове 	<p>-након што им се објасне појмови, са ученицима треба анализирати текстове из литературе који говоре о примјерима: контактне магије (нпр. „узиђивање сјенке“) или разговарати о примјерима имитативне магије из прошлости (нпр. растјеривање невремена окретањем оштрице сјекире према небу) итд.</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут дјела „Златна грана“ (Џемса Фрезера) и др.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Табу и тотем <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасне појам табу - наведу примјере различитих табуа (религијских и других) - објасне појам тотем - наведу различите примјере тотемизма кроз историју - доведу у везу појмове табу и тотем 	<p>-након што се ученицима објасне непознати појмови, треба их подијелити у мање групе и тражити да направе листу табуа за које су чули. На основу ученичких радова треба организовати и дискусију.</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут дјела „Златна грана“ (Џемса Фрезера) и др.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Анимизам, натураizam, фетишизам <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасне појам анимизам - наведу примјере анимизма - објасне појам натураizam - наведу примјере натураизма - објасне појам фетишизам - наведу примјере фетишизма 	<p>-након што се ученицима објасне непознати појмови, од њих треба тражити да анализирају текстове о поменутим облицима првобитне религиозности нпр. обожавање храста, „живе изворске воде“, итд.</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут дјела „Златна грана“ (Џемса Фрезера) и др.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Обред (ритуал) и култ <p>Ученици ће бити у могућности да:</p>	<p>-уз разговор ученицима објаснити непознате појмове</p> <p>-тражити да на основну појмовног одређења, радећи у групама по три-</p>

<ul style="list-style-type: none"> - дефинишу појам обред (ритуал) и наведу примјере обреда - објасне појам култ, те дискутују о суштини неких култова кроз разне облике религиозности, нпр. култ природе и култ предака - уоче сличности и разлике између обреда (ритуала) и култа - наведу примјере светих (сакралних) и свакодневних (секуларних) ритуала, те у раду код куће припреме презентације које ће бити реализоване на наредним часовима) - истражују и презентују задату тему 	<p>четири ученика наведу што више њима познатих примјера обреда (ритуала) и култова</p> <p>-радећи у паровима ученици треба да наведу примјере светих (сакралних) и свакодневних (секуларних) ритуала и одговоре на питање: Како разликовати религијски ритуал од других облика ритуалног понашања?</p> <p>-ученици би, по могућности и жељи, требало да посјете неки религијски храм и тамо посматрају а касније и анализирају ритуал који се у храму изводи (обратити пажњу на следеће: када се изводи ритуал – доба дана или датум у години; колико ритуал траје; учеснике у ритуалу – вјерске службенике и вјернике; фазе самог ритуалног процеса, елементе, симболе...)</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Обичаји <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинишу појам обичаји - објасне однос обичаји–традиција - разликују обичајне, моралне и правне норме, - схвате важност и улогу наведених норми у друштву, - повежу наведене норме са религијама у појединим заједницама, - наведу примјере обичаја (сакралних и секуларних) 	<p>-након што се ученицима објасни сам појам и уз разговор представи неколико примјера обичаја, треба им задати да радећи у паровима наведу примјере обичаја из свог окружења.</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), научна дјела, али и текстови преузети из различитих медија, као и интервјуи, које сами ученици могу да организују и др.</p>
<p>Мит и митологија</p> <ul style="list-style-type: none"> • Појам мит и митологија <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинишу појам мит, легенда и митологија - објасне настанак и развој мита - наведу однос између мита и развоја филозофске мисли и 	<p>-након што им се објасне појмови, ученицима дати задатак да анализирају неки мит из домаће или свјетске митологије (обратити пажњу на нијансе и историјски контекст, уколико га је могуће запазити)</p> <p>-са ученицима треба разговарати о разликама између старих и нових (урбаних митова). Будући да су старе митове већ разматрали, треба им навести</p>

<p>књижевних дјела</p> <ul style="list-style-type: none"> - уоче шта је најчешћи садржај митских прича - наброје најпознатије свјетске митологије - објасне појмове демитологизација и ремитологизација (одумирање старих и појава нових/урбаних митова) - наведу практичне примјере ових процеса - критички се одреде према демитологизацији и ремитологизацији 	<p>примјере нових (урбаних) митова и тражити да направе разлике између тих митова и оних старих о којима су већ учили.</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут Старог завјета, дјела „Грчки митови“ (Роберт Гревс) или „Хебрејски митови“ (Роберт Гревс/Рафаел Патаи)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Грчко-римска митологија <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумију основне појмове и карактеристике грчко-римске митологије - наведу најважније грчко-римске богове, митска бића и хероје, те да објасне њихову симболику - тумаче један од слободно изабраних митова из грчко-римске митологије (нпр. Хомерске и орфичке митове о стварању свијета) 	<p>-након што им се објасне основни појмови, ученицима треба дати задатак да анализирају неки од митова из грчке или римске митологије</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут дјела „Грчки митови“ (Роберт Гревс)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Јеврејско-хришћанска митологија <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумију основне појмове и карактеристике јеврејско-хришћанске митологије - протумаче један од слободно изабраних митова из јеврејско-хришћанске митологије (нпр. стварање свијета) - упореде ове са претходно наученим садржајима из грчко-римске митологије 	<p>-након што им се објасне основни појмови, ученицима треба дати задатак да анализирају неки од митова из јеврејско-хришћанске митологије (нпр. стварање свијета према библијским текстовима или неки други слободно изабрани мит)</p> <p>- за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут Старог завјета, дјело „Хебрејски митови“ (Роберт Гревс/Рафаел Патаи)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Пројекат <p>Ученици ће бити у могућности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведу основне податке о одабраној теми 	<p>Ученици за домаћи задатак индивидуално припремају електронску или неку другу презентацију о:</p> <p>1. митологији по избору (или одређеном миту из одабране</p>

<ul style="list-style-type: none"> - објасне непознате појмове - одаберу и протумаче неки од најзначајнијих или, по њиховом мишљењу, најљепших митова одабране митологије уколико су се одлучили за истраживање митологије или обичај уколико су се одлучили за истраживање обичаја. - припреме и презентују садржај истраживања, водећи рачуна о томе да јасно и концизно представе релевантне податаке за дату тему (нпр. да наведу најзначајнија божанства и легендарне хероје одабране митологије, те опишу њихову улогу; одреде основне елементе, поријекло и значење одређених обичаја), селекутују релеванте информације и уобличе их у презентацију 	<p>митологије). По могућности, о оним митологијама које нису експлицитно заступљене НПП-ом, као што је Словенска, Нордијска или нека друга митологија.</p> <p>2. обичајима своје етничке групе или неке друге етничке групе по избору</p> <ul style="list-style-type: none"> -ученицима треба сугерисати да приликом анализе митологије/мита или обичаја обратe пажљу на нијансе, основне поруке, као и историјски контекст, уколико га је могуће запазити, -ученицима треба објаснити принципе израде презентације (начин, вријеме, садржај...) - За реализацију пројекта потребно је предвидјети осам школских часова (објашњење пројекта и подјела радних задатака, истраживање и припрема презентација уз наставниково вођење, презентације на нивоу одјељења). - Наставник, уколико процјени да су презентације довољно квалитетне, може организовати и приказивање најуспјешнијих презентација за све ученике првог разреда који слушају предмет Култура религија.. - за припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (јер још увијек није припремљен намјенски уџбеник за овај предмет), научна дјела која се баве одабраном темом (нпр. Сретена Петровића, када је ријеч о српској митологији) као и информације добијене путем медија
--	---

Интеграција

Социологија и Филозофија, Социологија и Етика, Пословна комуникација, Српски језик и књижевност, Право, Историја, Вјеронаука, Демократија и људска права и други предмети. **НАПОМЕНА:** Када је ријеч о интеграцији са другим наставним предметима, наведени су предмети које ученици већ изучавају (или су изучавали), али и они са којима ће се тек упознати током школовања (Социологија и Филозофија, Пословна комуникација и Право у економској школи, Социологија и Етика у медицинској школи). То је урађено због тога што се наставни садржај овог предмета темељи на садржајима, прије свега, Социологије, а дјелимично Филозофије и Психологије и било би потпуно погрешно интеграцију усмјерити само у правцу предмета које су ученици изучавали у досадашњем образовању (прије свега се мисли на основношколско образовање). Предмети који су програмом заступљени у основној школи (Српски језик и књижевност, Друштво, Историја, Вјеронаука, Демократија и људска права) само дјелимично додирују ову проблематику.

Извори

Будући да не постоји намјенски приређен уџбеник за овај модул, у оквиру сугестија за наставнике налази се списак препоручене литературе за сваку наставну јединицу.

Оцјењивање

Приликом оцјењивања треба користити различите технике оцјењивања: интервју (усмени одговор), оцјењивање есеја, електронских и других презентација, дебата, кратка квиз питања, вођење дневника активности на часу и сл.

Све јединице имају исту важност у извођењу оцјене, односно носе исти удио у завршној оцјени, те ни једној од наведених не треба давати посебно, нити истакнуто мјесто.